

Reflectievragen

ALGEMENE VRAGEN voor alle vakgroepen

Deze algemene vragen zijn relevant voor elke vakgroep. Ze zoeken samenhang met de vakoverschrijdende eindtermen en plaatsen het werk dat binnen het vak wordt geleverd in het perspectief van de totale schoolwerking. Ze nodigen dus uit om over het muurtje te denken en zogenaamde 'vanzelfsprekendheden' kritisch te bevragen.

Leren leren

- Hoe leren wij in ons vak leerlingen nadenken en zich bewust worden over hun manier van leren? Sporen wij op dat vlak met wat er in andere vakken gebeurt?
- Hoe leren wij doorheen de jaren leerlingen informatie verwerven en die ook verwerken? Welke informatiebronnen leren zij gebruiken? Hoe leren zij met de verworven informatie omgaan? Bestaan hierover afspraken met andere vakken?
- Hoe leren leerlingen problemen oplossen binnen ons vak en - over de vakken heen - in het algemeen?
- Hoe dragen wij bij om leerlingen te leren hun leerproces te reguleren? Leren zij hun werktijd beheersen? Geven we hun voldoende feedback? Leren ze hun sterktes en zwaktes inschatten? Zijn hierover algemene afspraken gemaakt op school?
- Er is leven na deze school. Hoe leren wij de leerlingen kiezen voor een verdere studie of voor een beroep? Zijn wij en zij voldoende op de hoogte van de bestaande mogelijkheden? Werken collega's van andere vakken hieraan op een analoge manier?

De gemeenschappelijke stam (sleutelvaardigheden)

- Leren leerlingen samenwerken met anderen? Ontwikkelen ze daarbij voldoende communicatief vermogen? Houden ze rekening met de anderen? Leren ze zich aanpassen aan de omstandigheden? Leren ze een gemeenschappelijk doel nastreven? Verwerven ze inzicht in hun eigen sterke en zwakke punten en die van anderen? Tonen ze daarbij respect? Heerst in deze school een cultuur van samenwerken? Weten leraren van verschillende vakken voldoende van mekaar welke accenten zij leggen? Zien wij het eigen opvoedingsproject van de school als gemeenschappelijk doel?
- Leren wij leerlingen door te zetten, ook als het wat moeilijker gaat? Worden zij voldoende uitgedaagd om zich spontaan te engageren? Leren we hen creatief oplossingen te zoeken? Benutten ze alle leerkansen? Nodigt de schoolcultuur uit om spontaan initiatieven te nemen?
- Nodigen de school in het algemeen en wij als leraar in het bijzonder voldoende uit tot kritisch denken? Hebben we aandacht voor verschillende invalshoeken, ook over de vakken heen? Participeren we doordacht aan de publieke ruimte met voldoende aandacht voor de media? Nemen wij de deskundigheid van leerlingen inzake nieuwe media daarbij voldoende mee?
- Streeft onze school een gemeenschappelijk doel na? Kent dat een voldoende groot draagvlak? Nodigen wij onze leerlingen voldoende uit tot dat streven? Hebben ze er voldoende inbreng in? Nemen ze er verantwoordelijkheid voor op?
- Gaat iedereen op school respectvol om met verscheidenheid? Gebruiken wij de gepaste kanalen om vragen, problemen, ideeën of meningen kenbaar te maken? Dragen leerlingen en leraren voldoende zorg voor de toekomst van eenieder?

Lichamelijke gezondheid en veiligheid

- In hoeverre dragen wij als leraar bij tot de algemene gezondheidsbevordering op school? Zijn er daartoe evidente aanknopingspunten in de algemene doelstellingen van ons vak?
- Steunen wij leerlingen om zich hygiënisch te gedragen? Hebben zij de gelegenheid om hun handen te wassen? Hebben wij aandacht voor hun lichaamssignalen? Kunnen onze

leerlingen voldoende bewegen? Is er voldoende aandacht voor ergonomie en gezonde zithouding? Zijn de toiletten zuiver?

- Spreken alle leraren hun grote taken samen voldoende af opdat leerlingen evenwicht zouden kunnen vinden in werk en ontspanning?
- Stimuleren wij leerlingen tot gezonde voedinggewoontes? Krijgen zij (ook in de lessenblokken) voldoende gelegenheid om water te drinken? Kunnen zij hun meegebrachte boterhammen koel bewaren op school?
- Hebben wij in de school een beleid t.o.v. geneesmiddelengebruik? Wat is ons aandeel in het veiligheidsbeleid op school?
- Is elke leraar op de hoogte wat te doen in geval eerste hulp zich opdringt? Hoe is de verkeerssituatie rond onze school? Kunnen wij als leraar bijdragen tot een veilige schoolomgeving?

Mentale gezondheid

- In hoeverre dragen wij als leraar bij tot de algemene gezondheidsbevordering op school? Zijn er daartoe evidente aanknopingspunten in de algemene doelstellingen van ons vak?
- Leren de leerlingen adequaat om te gaan met taakbelasting en stressvolle situaties? Houden wij en de collega's van andere vakken daarmee rekening als we opdrachten geven?
- Is er in onze lessen en in onze school ook plaats voor gevoelens en emoties als vreugde, verdriet, angst, boosheid, verlies en rouw?
- Hoe ondersteunen wij als school en als leraar leerlingen in hun puberteit om respectvol om te gaan met vriendschap, verliefdheid en met hun seksuele identiteit, geaardheid, gevoelens en gedrag?
- Zijn de leerlingen weerbaar genoeg om hun eigen gevoelens en die van anderen te herkennen en desgewenst uit te drukken? Op welke manier kunnen zij dat? Wat is de impact van cultuur - en kunstbeleving daarbij?

Sociorelationele ontwikkeling

- In hoeverre dragen wij als leraar bij tot de algemene gezondheidsbevordering op school? Zijn er daartoe evidente aanknopingspunten in de algemene doelstellingen van ons vak?
- Leren leerlingen op school en in onze lessen om respectvol relaties op te bouwen? Aanvaarden ze hierin grenzen? Erkennen zij het bestaan van gezagsverhoudingen? Is het onze schoolcultuur om ongelijk toe te geven?
- Erkennen zij en wij het belang van gelijkwaardigheid, afspraken en regels in relaties? Accepteren wij allen verschillen? Doorprikken wij vooroordelen, stereotypering?
- Zoeken wij mee naar constructieve oplossingen voor conflicten?
- Creëren wij ruimte om opvattingen over medische, psychische en sociale aspecten van samenlevingsvormen, veilig vrijen, gezinsplanning en dergelijke te bespreken?
- Brengen wij samen voldoende begrip op voor de leefwereld van anderen, hun cultuur – en hun kunstuitingen?

Omgeving en duurzame ontwikkeling

- Dragen de algemene doelstellingen van ons vak bij tot het herkennen van de verwevenheid tussen economische, sociale en ecologische aspecten in duurzaamheidsvraagstukken?
- Tonen leerlingen interesse voor natuur, landschap en erfgoed en participeren ze aan milieubeleid en –zorg op school? Is het zichtbaar voor hen hoe hier op school afval gesorteerd wordt? Is er aandacht voor de waarde van natuurbeleving en het genieten van de natuur?
- Nodigen wij leerlingen uit om zelf te zoeken naar mogelijkheden om duurzaam gebruik te maken van ruimte, grondstoffen, goederen, energie en vervoermiddelen? Dragen zij mee zorg voor de schoolgebouwen, kledij en boekentassen? Voor licht - en warmteverbruik? Sensibiliseren wij leerlingen en ouders om na te denken over de keuze van vervoermiddel om naar school te komen? Kunnen wij daar een voorbeeldfunctie vervullen?
- Besteden we aandacht aan duurzame oplossingen voor de school en de leefomgeving?

Politiek – juridische samenleving

- Hoe kunnen wij de jongeren mee sensibiliseren en vormen in thema's als actief burgerschap, mensen- en kinderrechten, democratie en de Europese, internationale dimensie?
- Participeren de leerlingen in de besluitvorming op school en leren zij zo deel te nemen aan de besluitvorming en de opbouw van de samenleving?
- Zien de leerlingen het belang van mensen- en kinderrechten en zetten ze er zich voor in?
- Besteden wij aandacht aan onze democratie als samenlevingsvorm? Toetsen we die samenlevingsvorm aan andere samenlevingsvormen? Tonen we aan dat samenleven in een democratische rechtsstaat gebaseerd is op wederzijdse rechten en plichten? Is er daarbij aandacht voor het evenwicht tussen de drie machten? Illustreren we dat het algemeen belang wordt nagestreefd door rekening te houden met standpunten en belangen van verschillende betrokkenen? Wordt de rol van de media en van organisaties in het democratisch bestel duidelijk?
- Leren de leerlingen de hoofdzaken van de federale Belgische staatsstructuur onderscheiden?
- Leren ze het belang (ook voor henzelf) zien van internationale organisaties en instellingen, van Europese samenwerking en van de Europese unie? Is er daarbij aandacht voor de voor- en nadelen van mondialisering?

Socio – economische samenleving

- Kunnen wij de jongeren mee sensibiliseren en vormen in thema's als welzijn en welvaart, aspecten van consumenteneducatie, arbeid, economische activiteiten, budgetbeheer, armoede en de rol van ondernemingen en organisaties?
- Leren wij leerlingen nadenken over welvaart en welzijn en over het creëren van welvaart? Geven wij hun impulsen om zich daarbij te engageren?
- Hebben we voldoende oog voor duurzame ontwikkeling, prijs en kwaliteit, rechten van de consument? Wijzen we op voorbeelden van wat de waardering van goederen en diensten beïnvloedt?
- Krijgen leerlingen inzicht in de kenmerken, oorzaken en gevolgen van armoede? Nodigen we hen uit om hun eigen budget en persoonlijke administratie te beheren?
- Hebben we aandacht voor de rol van ondernemingen, werkgevers- en werknemersorganisaties in nationale en internationale context?

Socioculturele samenleving

- Besteden wij voldoende aandacht aan de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, opnies, waarden en normen in eigen en andere sociale en culturele groepen? Wordt het belang van sociale samenhang en solidariteit duidelijk genoeg? Zien we verschillen tussen mensen en levensopvattingen als een constructief gegeven? Is er daarbij expliciet aandacht voor herinneringseducatie, vanuit het verleden tot het heden? Zien wij bij dat alles voldoende het potentieel dat er in dat verband in de school aanwezig is en spelen we daar voldoende op in?
- Hoe gaan we om met conflicten? Wordt op onze school duidelijk genoeg dat ze zowel constructief als destructief kunnen zijn?
- Wordt de wederzijdse beïnvloeding van kunst, cultuur techniek, politiek, economie, wetenschappen en levensbeschouwing duidelijk? Leren leerlingen ook actief om te gaan met de kunst en cultuur die hen omringen?

ICT

- Hebben wij op onze school en in ons vak een positieve houding tegenover ICT? Gebruiken wij het zelf en zien we de mogelijkheden die het biedt als ondersteuning bij het leren?

- Leren onze leerlingen nadenken over hun ICT – gebruik? Gebruiken ze het veilig, verantwoord en doelmatig? Kunnen ze adequaat kiezen uit verschillende ICT – toepassingen, afhankelijk van het te bereiken doel?
- Kunnen onze leerlingen zelf leren en oefenen in een door ICT ondersteunde omgeving? Kunnen zij ICT gebruiken om eigen ideeën creatief vorm te geven? Kunnen zij digitale informatie opzoeken, verwerken en bewaren? Gebruiken ze ICT bij het voorstellen van informatie aan anderen? Gebruiken ze het om op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier te communiceren?
- Biedt onze school voldoende ICT – faciliteiten? Benutten wij de voorhanden zijnde ICT – faciliteiten volledig? Hebben wij voldoende aandacht voor wie thuis minder of nauwelijks ICT – faciliteiten heeft? Bieden wij hun een alternatief?

Technisch – technologische vorming

- Hebben wij in onze lessen mogelijkheid om de invloed van de techniek op de mens en de samenleving te illustreren?
- Kunnen we leerlingen kennis en vaardigheden uit ons vakgebied laten herkennen in technische realisaties? Kunnen we verwijzen naar ondernemingen / organisaties als uitvoerders van technische processen?
- Kunnen we bijdragen om leerlingen een constructief kritische houding bij te brengen ten aanzien van techniek en technische beroepen?